

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedejska izdaja
celotno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti-vrste
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglašni
nad 45 mm višine
po Din 2.50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljku
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2326

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inšerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Davčna demagogija

Ni prijetna stvar plačevati davke, pa čeprav bi bili ti namenjeni le v dobre strani in pri tem pošteno in pravilno odmerjeni. Zato bomo vedno razumeli, če mislijo majhni politiki, da je mogoče priti do poslanskega mandata le s prav krepkim in glasnim kričanjem proti davkom.

Bolj resna pa postane stvar, kadar so davki krivično odmerjeni, kadar mora ena pokrajina plačevati več ko druge, kadar obstoji davčna neenakost. Boj proti njej pa že ni več samo agitatorska zadeva, temveč nujno delo, ker je vsaka davčna neenakost škodljiva za državo. Seveda pa je tudi pri tem razlika v načinu boja. Demagogi se bodo tudi proti davčni neenakosti borili samo zato, da pridobijo sebi popularnost, resni politiki pa bodo davčno neenakost skušali odpraviti, pa čeprav jim njih metoda boja ne bi prinesla popularnosti. Demagogi bodo iskali v boju proti krivičnim davkom svojo korist, resni politiki na splošno, s tem, da bodo dosegli zboljšanje.

Nad vse resna pa postane davčna zadeva, kadar se uporabljajo davčni dohodki napačno, kadar denar davkoplačevalcev ne pride zopet k njim nazaj. Če ostane davčni denar po večini vedno v eni pokrajini, tedaj je neizogibno, da druge pokrajine polagoma obubožajo. Boj proti takemu davčnemu sistemu pa je že dolžnost politika, kajti blagostanje ne pa mizerija je cilj vsake politike.

Vsi vemo, da je zlasti pred par leti morala Slovenija prenašati davčni sistem, ki je vodil naravnost v osiromašenje Slovenije. Takrat je bil boj proti davčni neenakosti prva potreba in vsa Slovenija ve, da je bila takrat naš SLS na čelu boja za davčno enakost. Vsi pa tudi vemo, da je SLS po svojem vstopu energično delala za znižanje davkov in za odpravo davčne neenakosti in na tem polju tudi dosegla lepe uspehe. Odpravljena je bila dohodnina, zvišan je bil eksistenčni minimum in vpeljana je bila davčna enakost. Seveda ni bilo vse na mah čisto dobro in še vse polno stvari je ostalo, ki jih bo SLS morala še doseči. Ali dejstvo je, da je davčna ostra omiljena in dejstvo je, da so pričele sedaj tudi druge pokrajine plačevati več davkov. Samo znak demagogije je zato, če kdo noče vsega tega videti, če kriči proti znižanim davkom, ravno tako ko je preje kričal proti neznižanim. Proti izboljšanim stanju se resen človek vendar ne bori.

Cisto drugačna pa je zadeva z oblastnimi davčninami. V glavnem imajo te davščine prostovoljen značaj. Kdor noče piti vina, temu ni treba plačati niti vinarja oblastne davščine na vino. Mislimo, da tudi noben gostilničar ne more trditi, da je vino neobhodno potrebno. Kar pa je glavno, je to, da ostanejo vse oblastne davščine doma v oblasti, da pride absolutno ves oblastni plačan denar nazaj med ljudi. Vrh vsega pa se ta denar uporablja le v napredek oblasti in celo opozicija je morala priznati, da dela oblastni odbor dobro. Kričanje proti oblastnim davčinam zato ni drugo ko demagogija prav slabe kvalitete.

Najnovejši pevci davčne pesmi pa se niso niti s tem zadovoljili, temveč so se spozabili celo tako daleč, da apelirajo na finančnega ministra, da razveljavi sklepe oblastne skupščine. V času, ko se vse trudi, da dobe oblasti čim več pravic da se samoupravna pravica ljudstva še razširi, se najdejo ljudje, ki hočejo pravice oblastnih skupščin še omejiti. Klicati finančnega ministra nad oblasti, zahtevati javno njegovo kontrolo nad delom od ljudstva izvoljene oblastne skupščine, more pač samo tisti, ki je nasprotnik demokracije. Vsak pravi demokrat pa bo z vso vestnostjo branil pravice oblasti in če bo z njenim delom nezadovoljen, bo z agitacijo med narodom skušal priti v oblastni skupščini do večine. Samo to je pot za pravega demokrata.

Apel na finančnega ministra pa je tudi z gospodarske strani čisto napačen. Ni težko doseči, da bo finančni minister razveljavil oblastne davščine, ker je tudi v interesu finančnega ministra, da plačujejo ljudje čim manj oblastnih davkov. Toda ne iz ljubezni do ljudi, temveč vsled tega, ker je potem davčna moč prebivalstva večja in ostane več za državne davke.

Vsega tega pa seveda aranžerji ljubljanskega protestnega shoda niso razumeli in prav nič ni težko uganiti zakaj niso mogli razumeti. Saj dokazuje ves potek shoda in vsi na njem izrečeni govori, da je bil zadnji namen shoda strankarsko-političen, da bi tudi slavna KDK od davčne pesmi imela svoj dobiček.

To pa je tudi ves namen najnovejše davčne demagogije in zato naj se njeni uprizaritelji ne

Spor v slovenski KDK

Zagreb, 22. novembra. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila tu seja vodstva KDK. Poleg raznih drugih vprašanj so se zlasti obravnavale slovenske zadeve, vsled česar se je udeležil seje tudi posl. Ivan Pucelj. Razmere v slovenski KDK so se namreč zelo poslabšale in nasprotje med slovensko SDS in radijsko orientirano SKS je vedno večje. Zlasti pa so bila konstatirana ta dejstva:

1. Dečim so se še pred kratkim vršile skupne seje KDK, se je opazilo, da v zadnjem času voditelji slovenske SDS ne zahajajo več na te seje. V sredo je tudi že imela SDS sejo čisto za sebe.

2. Vešaji so prirejali shode voditelji SKS in slovenske SDS skupno, sedaj se to ne dogaja več.

3. Pozornost je tudi vzbudila pisava »Jutrac«, ki je vedno bolj mila in vedno manj energična. Zlasti pa je vzbudila v Zagrebu začudenje pripomba »Jutrac« na izjave voditeljev KDK. V svoji številki z dne 20. novembra pravi namreč »Jutrac«, da stališče posl. Košutića o stvoritvi posebne hrvatske države ni službeno stališče KDK in da tega stališča zlasti ne prejema noben pristaš SDS.

4. Najvažnejše pa je vprašanje posl. Ureka. Znano je, da je hotel na celjskem shodu govoriti tudi posl. Urek, čemur pa se je uprl posl. Pucelj. To je posl. Urek zelo vjelo in pričel je sam prirejati shode. Na teh shodih pa govori posl. Urek med drugim tudi to, da mora vsak pravi poslanec delati v parlamentu in da so poslanci, ki ne gredo v skupščino, za nič. Pričakovati je zato, da se posl. Urek kmalu pojavi v skupščini, če se seveda ne bo posrečilo KDK, da na katerikoli način to prepreči.

Na vsak način pa je sigurno, da je spor v slovenski KDK zavzel že nevaren obseg in da je le malo verjetno, da bi mogla intervencija Zagreba še kaj pomagati.

Božičnica za invalide

Belgrad, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Sistematično delo sedanje vlade, da državljanji dobijo, kar jim država in domovina dolgujeta, bodo najprej občutili invalidi. Vprašanje izplačila invalidskih zastankov se je vleklo delj časa. Kakor hitro je vlada dobila švedsko posojilo, je zagotovila, da se bodo najprej izplačale invalidske podpore in zaostale uradniške razlike. Finančni minister dr. Subotić se je nasproti monopolisti upravi zavezal, da bo iz prve tranše izplačal invalidske podpore. Istočasno so se zbrali v ministru za socialno politiko statistični podatki, koliko je invalidov in njihovih družinskih članov ter koliko znašajo zaostale podpore. Te podatke je fi-

nančno ministrstvo zahtevalo do 1. decembra, vendar jih ima tudi že danes na razpolago. Zastanki invalidov znašajo v ožjem smislu 64 milijonov Din. Vseh podpor v tem resoru bo ministrstvo za socialno politiko izplačalo okrog 85 milijonov Din. Zagotovilo se je, da bodo te podpore izplačane še pred božičem. Če se pomisli na splošno gospodarsko stanje v državi in višino posameznih podpor, in da bodo nekateri invalidi prejeli 5-6000 Din, ter na posebno težaven gospodarski položaj invalidskih družin, je upravičena trditev, da bodo invalidi od sedanje vlade prejeli najlepšo božičnico.

Živo delo v vladni večini

Belgrad, 22. novembra. (Tel. Slov.) Opoziciji primanjkuje novih kombinacij. Sedaj naj bi žrtve naenkrat postal obolevi zunanji minister g. Marinković in čigar mesto bi zasedel radikal, demokratom pa da bi se odstopilo finančno ministrstvo.

Zato pa je bilo polno intenzivnih posvetovanj v vladinih vrstah. G. Spaho se je vrnil v Belgrad in se je danes dolgo posvetoval z g. Behmenom o pogajanjih med radikali in muslimani v Bosni in Hercegovini. Zelo so značilni obiski v radikalnem klubu in predsedništvu vlade. G. Velja Vukičević se je danes zelo dolgo posvetoval z radikalnimi prvaki, bivšimi ministri gg. Vojislavom Janjičem, Milanom Stojadinovićem, Lazo Markovićem in Ninčevićem. Sednji sestanek je vzbudil mnogo pozornosti. G. dr. Ninčević je trdil, da sta se razgovarjala o osebnih zadevah. Pozneje pa se je zvedelo, da se je razgovarjal o razmerah v NRS. O shodu v Prokup-

lju se je namreč g. dr. Ninčević kljub gostobesednosti ostalih članov glavnega odbora držal zelo rezervirano in ni stopil v javnost s kakimi izjavami. Trdilo se je, da njegovi volivci z njegovo politiko niso zadovoljni. Krajevna organizacija v Velikem Bečkereku je namreč sklenila, da naj se podpre Vukičević. V tej zvezi in v zvezi z Janjičevim obiskom so se razširile verzije, da glavni odbor ni enoten in da se nekateri člani enotnosti na ljubo priključujejo Vukičeviću. G. dr. Janjič je zvečer obiskal g. dr. Korošca.

Vsi ti razgovori, številne avdiencie na dvoru, ko so ministri prinašali sprejete zakone v podpis in poročali o novih osnutkih iz svojega področja, seje gospodarskega odbora za izdelavo zakona o javnih delih in pomoči pasivnim krajem, ki se naj takoj izvede, priprave, kako naj se proračunska debata v redu in čim hitreje konča, so poulične kombinacije popolnoma podrinili.

Propadanje SDS

Belgrad, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Pribeževanje skuša zavrniti naše trditve, da prečanski Srbi njegove politike ne odobravajo in da je dobil posebno iz Like številne spomenice, naj se vrne na program, na katerem je bil izvoljen. Izpodbiti je tudi hotel naše poročilo o propadu njegove stranke v Liki. Danes nam je mogoče potrditi z novimi podatki. G. Gospiću je izstopil iz Pribeževičeve stranke predsednik tamkajšnje SDS-organizacije g. Rade Narančić. Z njim je odstopilo okrog 25 odličnejših pristašev, učiteljev, trgovcev in pravoslavni duhovnikov. V Vrelo se je usta-

novila radikalna organizacija, ki je tu doslej sploh ni bilo. Takoj ob ustanovitvi je vstopilo vanjo 200 članov, samih dosedanjih Pribeževičevih pristašev. V Pakracu je v zadnjem času prestopilo v NRS 250 samostojnih demokratov. Iz radikalnih vrst so se danes razširile vesti, da je prosil za vstop v NRS dosednji demokratski poslanec dr. Branković. O splošnem zadržanju Pribeževičeve nasproti Belgradu pa so najbolj značilne govore, da bi Pribežević imel te dni priti v Belgrad, in sicer z motivacijo, da bi pregledal svoje belgrajsko stanovanje.

zvati v občinski odbor njegovega namestnika. Pravtako namerava uničiti Janžekovičev mandat, ki svoje odsotnosti ni opravičil. Ta namera večine občinskega sveta je izzvala v vrstah HPS veliko ogorčenje. Z ozirom na te vesti se je Vaš dopisnik razgovarjal z ugledno osebnostjo HPS, ki pravi, da je dr. Markulin opravičil svojo odsotnost radi potovanja. Če bi ga kljub temu izključili, bo HPS uporabila vsa sredstva, da dovoli jasno pokaže Hrvatskemu bloku, da se je samo z dobro voljo HPS kriza v občinskem svetu tako rešila, čeprav Heinzlov naslednik nikakor ne zadovoljuje občanov in manjšine.

Nevarna ob'estnost

Zagreb, 22. nov. (Tel. Slov.) Od seje, na kateri se je izvolil župan, sta izostala dr. Markulin (HPS) in Djuro Janžeković. Dr. Markulin je moral radi bolezni odpotovati na Dunaj. Ta odsotnost zastopnika HPS je dala povod večini, da namerava uničiti Markulinov mandat in po-

Razlike bodo izplačane

Kaj to pomeni? se vprašuje »Jutrac« z očividno tendenco, da bi zopet vznejevoljilo uradništvo z domnevnim dejstvom češ, da uradniki ne bodo dobili izplačanih dolžnih razlik iz monopolskega posojila. V potrditev te svoje hujškeške notice citira »Jutrac« okroglično finančnega ministra, s katero daje delegacijam navodila, kako naj postopajo pri ugotovitvi državnih obveznosti iz prejšnjih let, ki padajo na postavko 65. državnega proračuna.

To je pač obče znano dejstvo, da država prevladuje vse neplačane obveznosti iz prejšnjih let na postavko 65., ki je preje bila v proračunu posl. 55.

Obveznosti so prilično velike. Država pa je za to postavko določila razmeroma majhne vsote, da bi mogla kriti vsaj najnujnejše neplačane obveznosti iz prejšnjih let. Ker ima sedanja vlada resno voljo poravnati vse te obveznosti iz prejšnjih let, ki so jih napravile vlade, v katerih so sedeli in vodili glavno besedo naši liberalci, zato hoče finančni minister imeti natančen pregled obveznosti po letih. Zato je tudi dal ta podrobna navodila svojim podrejenim organom.

V teh navodilih je tudi opazka, da naj delegati ne vštavljajo v te obveznosti uradniških razlik, ki jih država dolguje svojim uradnikom še iz časa predvedbe 1. 1923.

Tukaj je zastavil liberalni hujškač svoje pero, računajoč na nevednost svoje »napredne« inteligence. Na podlagi te opazke v okroglični finančnega ministra že z največjo sadistično naslado zatrjuje svojim vernim: Le pogledite in zapomnite si dr. Korošca in klerikalce in finančnega ministra! Za razlike Vas hočejo oslepariti; ne bodo vam jih izplačali! In ubogi uradniki verujejo demagogiji onih, ki niso imeli sreče za nje, ko so bili leta in leta na vladi in jim niti prebitnega groša niso izplačali.

Kaj pa je resnica na celi stvari? Uradniške razlike imajo v proračunu posebno postavko 62 in se iz nje tudi vsako leto delno izplačujejo. Če torej hoče finančni minister vedeti za obveznosti iz prejšnjih let, ki padajo na postavko 65, potem je jasno, da mora izključiti obveznosti, ki padajo na post. 62 — to je uradniške razlike — in katere obveznosti so absolutno točno znane v vsej višini. Tako predsednik vlade kakor tudi finančni minister sta na javni seji skupščine izjavila, da se bodo te razlike gotovo izplačale.

»Jutrac« seveda računa, da večina uradništva ne ve, kako je s temi postavkami in misli, da bodo uradniki bolj verjeli njegovi demagogiji kot pa resnim izjavam odgovornih državnikov. Zlobna pisava liberalnega glasila pa naj bi tudi uradnikom končno odprla oči, da bi spoznali, koliko se imajo nadejati od teh ljudi. S kako zločinsko slastjo servira uradništvu netočne vesti, da jim ne bodo izplačane razlike in kako se veselijo samo nad svojo izmišljotino. Kako bi pa se šele veselilo, če bi se jim uresničili ti upi. Zalibog, vlada slovenskim liberalcem ne bo naredila tega veselja. Še bolj obžalovanja vredno pa je, da se še vedno najdejo med uradniki ljudje, ki podpirajo tak list in tako politiko!

Belgrajske vesti

Belgrad, 22. novembra.

Danes je bil v avdienci minister za socialno politiko g. Stjepan Barič. Avdiencia je trajala od 10 do pol 11. Nj. V. kralj je podpisal zakon o javnih delih in pomoči pasivnim krajem.

V avdienci sta bila minister za javna dela g. Angjelinović in minister za finance g. Subotić. Nj. V. kralj je podpisal zakon o švedskem posojilu.

Preiskava proti Puniši Račiču, Jovanoviću-Lune in Tomo Popoviću je dokončana. Za zagovornike se je prijavilo okrog 200 odvetnikov. Sedaj se razpravlja o tem, kje naj se ta razprava vrši, ker v Belgradu ni na razpolago tako obširne dvorane. Proces se bo najbrž pričel sredi decembra, vendar ni upati, da bi se neprestano nadaljeval. Najbrž se bo prekinil, ker bodo predložili dopolnilne spise.

DRŽ. RAZREDNA LOTERIJA:

Zadele so sledeče srečke: 40.000 Din št. 15225, 20.000 Din 11210 in 81550, po 10.000 Din 10493 in 35673 in 6031, po 4000 dinarjev 43592, 76109, 78919.

Fantazije, ne pa razkritja

V »Giornale d'Italia« je fašistovski »strokovnjak« za vzhodno mejo g. Gajda objavil dolgo fantazijo o terorističnih dejanjih, ki da jih jugoslovanski državljani izvajajo s pomočjo primorskih Slovencev v Italiji. Vse te fantastične vesti seveda niso nič drugega ko slabo opravičilo za nova preganjanja naših rojakov. Mi seveda te fantazije g. Gajde nismo mogli vzeti za resne in smo zato telefonsko vest o njih vrgli lepo v koš, kamor je to opravičilo tudi edino spadalo.

Drugače mnenja pa je bil seveda naš kolega iz Knafljeve ulice, ki je vso to fantazijo objavil in ji še dal podnaslov: Zanimiva razkritja fašističnega novinarja. — Kakšna razkritja, kje je zanimivost, gospodje iz Knafljeve ulice! Odkadaj pa so bile še fantazije zanimiva razkritja?

Ali res mislite, da je nerodnost politična spretnost?

„Jutrov“ zaveznik „Hrvat“ zahteva izgon novinarja

V zagrebškem »Hrvat« listu one dične koalicije, kateri pripada tudi »Jutro«, čitamo silno ogorčene napade na zagrebškega dopisnika belgrajske »Pravde«. To pa zaradi tega, ker je »Pravdin« dopisnik ostro napadel hrvatskega književnika Begovića. Torej zaradi čisto privatne zadeve, ko ima g. Begović vsak hip priliko, da si po drakoničnem tiskovnem zakonu priskrbi polno zadoščenje. »Hrvat« pa se niti s tem ne zadovoljuje, temveč zahteva od policije naravnost izgon »Pravdinega« dopisnika. Tako-le piše »Hrvat«:

»Policija bi morala v interesu mira in reda tega dopisnika »Pravde« izgnati iz Zagreba, ker je njegovo zasramovanje Zagreba prekoračilo že vse mere...«

List veleslobodoume KDK kliče torej policijo nad novinarja in ne samo to, zahteva celo izgon novinarja.

V Ljubljani pa se dela drug list KDK ogorčenega, ker se je samo teoretično govorilo, da bi mogel zadeti novinarja, ki namestoma poroča nesensico, izgon. A »Jutro«, ko »Hrvat« pripadeta isti koaliciji. Kakšno je torej stališče KDK glede svobode tiska?

Za nas je stvar več ko jasna. Ko je bila SDS v vladi, je bil izdelan sedanji tiskovni zakon, so bile persekucije listov na dnevnem redu. Sedaj pa, ko je SDS v opoziciji, je seveda za svobodo tiska, ker bi drugače ne mogla hujskati.

Prepričani pa smo, da se bo »Jutro« še naprej razburjalo zaradi izgona, ki ga ni, a da bo ostalo čisto tiho, ko njegov kolega zahteva izgon novinarja.

Dvojna morala je menda kar na programu!

To je dokazi

»Mariborski Večernik« »Jutra« je objavil dolg uvodnik o proračunu Koroščeve vlade. Seveda je po mnenju mariborskega velelista novi proračun slab, da slabši biti ne more. Kako naj vendar esdeesarski list kaj drugega napiše. Zabavno pa je, kako mariborski velelist svojo trditve dokazuje. Piše med drugim: »Ako smemo (!) trditi — in to smemo na podlagi dejstev in izkustev (ko je bila SDS v vladi. Op. ured.) po vsej pravici — da so bili dosedajni proračuni nerealni, potem mirno (!) lahko (!!) trdimo, da je predloženi proračun za l. 1929/30. — fiktiven.« — Moramo priznati, da nam je na tak dokaz zastala sapa. Mirne vesti smemo reči in lahko rečemo, da samo strmino in strmino nad močjo esdeesarske logike. Povemo samo še to mariborskemu velelistu, da nas sme mirne vesti še večkrat osrečiti s takšnim šaljivim dokazom.

Novi rektor zavoda sv. Hieronima

Za rektorja zavoda sv. Hieronima je imenovan dr. Magjerec. Rodil se je v Molvi. Bil je profesor na belgrajskih šolah, nato nuncijev konzultor. V belgrajskih katoliških krogih je dobro znan. V Rim bo potoval začetkom prihodnjega tedna.

Otvoritev papeževskega instituta v Salzburgu

Salzburg, 22. nov. (Tel. »Slov.«) V Salzburgu se bo vršila od 26. do 28. novembra škofijska konferenca. Dan prej pa bo vseučiliško zborovanje za otvoritev novega papeževskega filozofskega instituta na solnograški teološki fakulteti. Med drugimi se bodo udeležili konference dr. Piffel, dr. Faulhaber in dr. Szeredy, apostolski nuncij na Dunaju nadškof dr. Sibilja, zvezni kancler dr. Seipel, rektor katoliškega vseučilišča v Milanu dr. Gemelli, več škofov in opatov in drugih cerkvenih dostojanstvenikov, kakor tudi bavarski ministrski predsednik dr. Held in bivši ministrski predsednik dr. Hussarek.

Nemško-ruska pogajanja

Berlin, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Danes odhaja v Moskvo nemški delegat, da se začne nemško-ruska gospodarska pogajanja, ki so bila prekinjena radi znanega procesa v Šahtih. Pri teh pogajanjih bo Nemčija gotovo zahtevala od Rusije, da se natančno določi pojem gospodarske špijonaze.

Časnikar Kemperle zaprt

Vedno nova nasilja fašistov — Zlobne izmišljotine tržaškega časopisja

Ljubljana, 22. novembra 1928.

Ustavitvi »Goriške Straže« sledijo nova nasilja fašistov. Poročali smo o zločinskem postopanju fašistov s poslancem dr. Besednjakom, danes moramo presenetiti javnost s še hujšimi vestmi. Italijanske oblasti so zaprle zadnjega urednika »Goriške Straže« Poldeta Kemperleta in še več drugih oseb.

Nimamo še točnejših informacij o tem najnovešem nasilju. Iz pisanja fašističnega časopisja pa se vidi, da gre za dobro zamišljeno akcijo sistematičnega iztrebljenja slovenskega in hrvaškega življa na Goriškem. Časnikarju Kemperletu so fašisti podtaknili 12.000 patron, da bi na podlagi tega proti njemu in drugim inteligentom pričeli z veleizdajniškim procesom. Ni dvoma, da bodo našli krive priče in podkupljive kreature, s katerimi bodo »dokazovali« krivdo Kemperleta in drugih. Zato si o njihovi usodi ne smemo delati nobenih iluzij.

Naša sveta dolžnost pa je, da ponovno opozorimo merodajne faktorje na vse, kar se zadnji čas dogaja na Primorskem. Mislimo, da bodo lahko našli pota in načina, da opozorijo rimsko vladu na to nezakonito postopanje fašistov. Skrajni čas je, da se storijo tudi z merodajne strani prijateljski koraki v prilog Slovencev in Hrvatov v Italiji.

Priobčujemo v naslednjem dobesečno poročilo lista »Popolo di Trieste« o zlobno zamišljenem načrtu, s katerim mislijo Italijani pred kulturnim svetom opravičiti ustavitve »Goriške Straže« in druga zločinska dejanja, storjena nad našimi ljudmi. To »poročilo« se glasi:

Gorica, 21. novembra.

Komaj sedaj nam je mogoče poročati o sijajnem činu, izvršenem v noči od ponedeljka na torek po nekaterih miličnikih 62. soške legije. Komandant legije je bil izvedel, da bo poizkusil bežati čez mejo bivši urednik »Goriške Straže« Leopold Kemperle v družbi nekega Staniča in nekega Rojca, znanih slovenskih hujskačev, ter še četrte osebe in da se je baje ustavil pri Sv. Luciji, kjer se je sestal z znanimi hujskači in italofobi tistega kraja. Po ukazku komandanta legije Giorgio in predstojnika političnega urada centuriona Sirka se je vršila natančna nadzorovalna služba in vsi trije so kar lepo zašli v mrežo.

Kljub temu so bili miličniki ne malo presenečeni, ko so preiskali avto, s katerim so se trije tički pripeljali iz Gorice k Sv. Lu-

ciji. V njem so našli namreč številne ovojne patron za pištole tipa »Steyer«. Ko so jih prešteli, so ugotovili, da jih je bilo čez 12.000. Kaj je Kemperle s njimi nameraval? Kam jih je mislil spraviti? Ali je mislil s njimi napolniti jugoslovanske arzenale, ki ne dobivajo dovolj vojnega materiala iz Francije? Miličniki, ki so bili oblečeni v civil in so sledili Kemperla in tovariše iz Gorice, so takoj zaplenili material, zastražili avto in potrpežljivo čakali vrnitve onih treh. Ti so se okrog polnoči, po končanih razgovorih in dogovorih s prijatelji, končno odločili, da nadaljujejo svojo pot. A nepričakovano so bili nakrat obkoljeni in odvedeni v zapor radi shranjevanja vojnega materiala.

Okoliščine, v katerih je bila ta aretacija izvršena, so dovolj zgovorne.

Sicer iz tega ne bomo napravili hrupa; čeprav bi bilo patron 12 milijonov namesto 12 tisoč, mirnost ne bi bila prav nič ogrožena na dobri meji fašistične Italije.

Ampak način, kako je bil poizkušen beg tega blaznega protiitalijanskega hujskača, razsvetljuje nekoliko tajno besnost časnikarjev, ki so se dan na dan najvdanejšje klanjah državnemu redu, zraven pa do skrajnosti vodili perfidno in prav tako bedasto propagando. Vse dokazuje dan na dan, kako so miroljubni in delavni drugorodni prebivalci zaslužili, da smo jih rešili gotovih lažljivih pastirjev.

»Popolo di Trieste«, ki je ponosen, da je vodil potrebno borbo do končne zmage proti ninvasko prikritemu slovanskemu tisku v odrešenih pokrajinah, se danes veseli, da je ta burka z begom in predrznost tihotapev patron po modrosti naših političnih oblasti in zaslugi vrle soške milice tako žalostno končala. Ti razpečevalci dima in strupa, ti sovražniki Italije ne morejo in ne smejo ubežati obrambnim ukrepom, ki jih zahteva ta slučaj.

Goriškemu fašizmu, ki se je tako hrabro boril proti zakrknjenemu srdu »Goriške Straže« in majhnega sveta okrog nje, iskreno častitamo za to sveže delo ozdravljenja. V Gorici in v Trstu opominjajo dejstva: Do tu in ne dalje! (Di qui non si passa!)

Preganjanje dr. Čoka

Trst, 22. novembra. (Tel. »Slov.«) Komisar je snoči poklical k sebi dr. Čoka in ga posvaril v smislu zakona, ki odreja konfinacijo. Posvaril je, češ da dela iredentistično prapagando s tem, ker občuje z ljudmi, ki so znani kot zavodni Slovenci!

Politika nove romunske vlade

Bukarešt, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Maniu je sprejel danes zastopnike inozemskih listov, da jim razloži smernice svoje politike. Zahvalil se je regentskemu svetu, da je poslušal voljo naroda, ko je poklical narodno kmečko stranko na vladu. Njegova vlada mora biti režim pravičnosti in zakonitosti. Zahvalil se je inozemskim listom za dober sprejem njegove vlade v inozemstvu in prosil tuje poročevalce, da naj o položaju romunske države pišejo dobrohotno.

Program njegove vlade ni program ene stranke, temveč program narodne demokracije in narodne pravičnosti. Da se uvede resnični režim parlamentarizma, je bilo ukinjeno obsedno stanje in cenzura. Na podlagi programa narodno kmetske stranke je bil razpuščen parlament. Maniu bo izvedel svobodne

volitve brez vsakega vplivanja. Njegova želja je, da se ustvari v Romuniji pravno stanje in da postane Romunija pravna država, v kateri bodo vsi državljani imeli enake pravice. Vlada bo vse storila, da se dvigne produktivno delo. Vlada želi ohraniti z vsemi državami, posebno s sosednimi državami tesne zveze. V to svrhu bo tudi inozemskemu kapitalu v Romuniji pripravila najboljši sprejem. Nadaljevala bo pogajanja za inozemsko posojilo. Upravna reforma naj ne dvigne samo ugleda romunske države, temveč reši tudi vprašanje narodnih manjšin, ki je vladi posebno na srcu. Zunanja politika ni politika ene stranke, temveč politika vse države. Vlada je odredila, da se bo 1. decembra proslavilo zedinjenje Romunije čisto enostavno.

G. Ljapčev za zbližanje z Jugoslavijo

Belgrajska »Politika« prinaša izjave predsednika bolgarske vlade g. Ljapčeva o notranjem političnem položaju v Bolgariji in o njeni politiki napram Jugoslaviji.

Glede razmerja do Jugoslavije je g. Ljapčev izjavil:

»Ponavljam, kar sem že mnogokrat izjavil. Moja vlada nima nobenega razloga biti proti Jugoslaviji. Ni nimamo nobenega povoda komplotirati s tujimi državami proti Jugoslaviji in storili bomo vse, kar je od naše vlade odvisno, da se odstranijo vsa nesoglasja, ki ovirajo prijateljstvo med obema državama. Še ko je bil v Sofiji za poslanika g. Rakič, smo pričeli dobro delo. Sedaj to nadaljujemo z g. Nežičem in nadejam se, da bo to od velike koristi za obe državi...«

Francija ne izroči emigrantov

Pariz, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Italijanske oblasti so našle naslov, da zahtevajo kazensko izročitev protifašistovskih emigrantov, ki žive v Franciji in katerih francoska vlada na italijansko zahtevo dosedaj ni hotela izročiti. Res so dosegli, da jim je bil izročen anarhist Morelli, in sicer pod pretvezo, da je ob priliki nemirov l. 1920. ustrelil nekega karabinerja. Morelli pa se je pritožil na državno sodišče, ki je sedaj odklonilo njegovo izročitev, nakar je bil takoj izpuščen.

Zagrebška TOI zbornica

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na vesti, da bi se imel zagrebški TOI zbornici postaviti komisarijat, je upravni odbor sklical sejo in sklenil sklicati plenum, ki bi prosil trgovinskega ministra, da razpiše nove volitve. Raznesli so se glasovi, da dela sedanjega predsednika Arko za komisarijat. Ta je radi tega podal ostavko, ki pa ni bila sprejeta. Sprejelo se je, da se uredi vprašanje direktno s trgovinskim ministrom.

Za novi reparacijski načrt

Pariz, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Po poročilih Itstov sta včeraj zunanji minister Briand in angleški poslanik Tyrel razpravljala o skupnem odgovoru na nemško noto. Angleški zunanji urad je zavzel za Francijo bolj ugodno stališče, kakor ga je Anglija dosedaj pokazala pod vplivom angleškega zakladnega urada. Kakor piše »Excelsior«, je sodelovanje Amerike na konferenci strokovnjakov zagotovljeno na ta način, da hočejo oficialni udeleženci po skupnem sporazumu povabiti na konferenco privatno dve ameriška finančnika.

Ukinitev stanovanjske zaštite v Italiji

Milan, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Mussolini napoveduje v »Popolo d'Italia«, da bo s 30. junijem v Italiji ukinjena zaštita stanovanjskih najemnikov. Izjavil je, da se stanovanjsko vprašanje v mestih tako dolgo ne more rešiti, dokler bo podeželsko ljudstvo sililo v mesta. Oblasti in režimske organizacije so dobile zapoved, da morajo z vsemi sredstvi in eventualno tudi s prisilnimi ukrepi pospeševati selitev iz mest in preprečevati selitev v mesta.

Moderni goljufi na veliko

Milan, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Ameriška tvrdka z umetninami Frich v Newyorku je odkrila v Italiji senzacionalne sleparije z umetninami. Neka družba goljufov je izrabljala ubožnega, pa silno nadarjenega kiparja v Cremoni, ki je po njenem naročilu izdeloval posnetke dragocenih antičnih skulptur in podob Donatella, Vecchiotta, Pisana in Martinija. Deloma je kipar ponaredil tudi originalne znake umetnikov na podobah, katere so se potem prodajale najznamenitejšim muzejem v Newyorku, Bostonu, Berlinu, Münchenu in Dunaju kot pristne umetnine. Cremonski kipar je dobil za to samo neznatno plačilo, dočim so goljufi glasom poročila »Corriere della Sera« pobrali dobiček 40.000 lir.

Drobne vesti iz sveta

Češkoslovaški proračun sprejet. Proračunska razprava v praškem parlamentu je bila včeraj končana in proračun sprejet v dveh čitanjih.

Za ukinitev potnih vizov. V prihodnjih dneh se bodo začela med Češkoslovaško in Jugoslavijo pogajanja radi podaljšanja začasne pogodbe o ukinotvi potnih vizov, dokler se definitivno ne odpravijo.

Madjarska in romunska vlada sta se dogovorili, da se začne neposredna pogajanja o optantskem vprašanju dne 15. decembra.

Poljski zunanji minister Zaleski je pri sprejemu generalnega tajnika Društva narodov sira Erika Drumonda v napitnici izjavil, da ideja Društva narodov, dasi je še zelo daleč do popolnega uresničenja, dobiva na Poljskem vedno več pristašev. Drumond se je za to zahvalil z iskrenimi besedami.

Grobni spomenik papežu Benediktu XV. V stranski kapeli cerkve sv. Petra v Rimu je papež Pij XI. včeraj slovesno odkril grobni spomenik za svojega prednika Benedikta XV. Skulpture v marmoru je izvršil kipar Canonici.

Prebitek porodov v Italiji znaša po uradni statistiki za prvih deset mesecev 1928. leta 359 tisoč oseb.

Cerkveni koncert

Cecilijino društvo je priredilo snoči 22. t. m. ob svoji 25 letnici na čast Kristusu Kralju in sveti Ceciliji koncert v stolnici.

Koncert je otvoril Rheinbergerjev koncert za orgle in orkester v G-molu. Grandioznemu Grave je sledil mehak, lirski Andante in temu ritmično zanosit Cor moto. — Rheinberger je eden največjih posnemačev in razumevalcev velikega Bacha, dasi ga razume skozi čisto harmonične očali XIX. stoletja. Koncert je na orglah izvajal g. svetnik Premrl, sodeloval je orkester Dravske divizije, dirigiral pa je višji kapelnik g. dr. Cerin.

Stolni zbor je nato z orglami in orkestrom podal Vodopivčev Himo Kristusu Kralju in Foersterjevo Sv. Cecilijo, nato je g. Premrl igral barvno pikantno Vittadinijevo Pastoralo in ljubko razgiban Sjögrenovo Fantazijo. Stolni zbor je pel še ekspresivni dr. Kimovčev Oče naš in občuteno, melodično Sattnerjevo Marija, kako si lepa, dalje Premrl poglobljeni Introit in Komunijo za praznik Kristusa Kralja ter Hochreiterjev lepi Credo iz mase v čast Kristusu Kralju. Zbori so se peli s spremljavo orgel in orkestra, dirigiral je g. kanonik dr. Kimovec. Pred zadnjima zboroma je g. Premrl igral efektno, široko invenciozno Bachovo Tokato v C-duru.

Izvedba je bila na dokajšnji višini, tako orgelski, kakor pevski in orkestralni del; žal je stolnica nekam manj akustična in muziko razbija, da se finese čisto poizgube.

Danes nam je več ko kdaj prej treba impulzov glasbe renesanse in baroka, ker teh rabimo za vzpodbudo pri današnji moderni. Zato so postali cerkveni koncerti zelo važni, ker nam dovajajo hrane tudi s te strani več ali manj. Morda bi se dal še več, kakor se, izvajati Palestrina, Schütz, Bencetti XVI. stoletja, instrumentalisti XVII. in XVIII. V.

Dunajska vremenska napoved. Bolj oblačno brez posebnega dežja, zapadni vetrovi, temperatura nekoliko višja.

Novosadska vremenska napoved. Hladno. Oblačno. Megleno.